

FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ĊIVILI

IMHALLEF

ONOR. GRAZIO MERCIECA LL.D.

ILLUM, 8 ta' Ġunju 2023

Rikors Nru. 914/2022 GM

Joseph Muscat (K.I. nru 928948M)

vs

**Francis Muscat (K.I. nru 333975M),
Carmel Muscat (K.I. nru 439378M) u
Jonathan Muscat (K.I. nru 24881M)**

Il-Qorti,

Rat ir-Rikors Ġuramentat ta' Joseph Muscat li permezz tieghu wara li ppremetta illi :

Permezz tal-kuntratt ta' donazzjoni datat tnejn u ghoxrin (22) ta' Frar tas-sena elfejn u sittax (2016), fl-atti tan-Nutar Dottoressa Maronia Fenech, hawn anness u mmarkat '**DOK. A**', ir-rikorrenti ghaddha u trasferixxa n-nofs indiviż tal-fond li jgħib l-isem ta' 'Madonnina', fi Triq Caravaggio, Ghargħur, bin-numru uffiċjali tnejn u tmenin (82) u l-garaxx formanti parti ntegrali mill-istess dar bin-numru uffiċjali tmenin (80) li hu

mibni fuq il-plot li ġgib in-numru sitta (6) mill-art magħrufa bħala ‘tal-Qiegħed’, lill-konvenuti aħwa Muscat;

Nofs indiviż l-iehor ġie trasferit lill-konvenuti aħwa Muscat permezz tal-istess donazzjoni minn Carmela Muscat, omm il-konvenuti fil-kawża u legalment separata mir-rikorrenti Joseph Muscat;

L-att pubbliku ta’ donazzjoni suċitat huwa soġġett għal numru ta’ kundizzjonijiet li huma naxxenti minn kuntratt ta’ separazzjoni personali li kien sar bejn id-donaturi Muscat l-imsemmija Joseph u Carmela Muscat skont il-kuntratt ta’ separazzjoni fl-atti tal-istess Nutar Dottoressa Maronia Fenech datat għoxrin (20) ta’ Novembru tas-sena elfejn u hmistax (2015), hawn anness u mmarkat ‘**DOK. B**’;

Fost dawn il-kundizzjonijiet, ‘l ulied akkwirenti aħwa Muscat *qua* konvenuti kellhom a spejjeż tagħhom jikkonvertu l-proprjeta` donata lilhom bis-saħħa ta’ donazzjoni suċitata fi blokka ta’ appartamenti;

Ir-rikorrenti żamm id-dritt ta’ abitazzjoni tul ħajtu kollha fil-penthouse tal-istess blokka għal skop ta’ residenza inkluż magħha l-garaxx fl-istess blokka. Liema penthouse l-akkwirenti aħwa Muscat *qua* konvenuti intrabtu li jlestu minn kollox, inkluż bl-għamara u nkluż ukoll installazzjoni ta’ servizzi bħal soler panels, tank tal-ilma u servizzi oħra li jista` jkun jenħtieġ minn żmien għal żmien mid-donaturi ġenituri tal-istess konvenuti;

Il-paragrafu bl-ittra (ċ) f’pagna numru tlieta (3) tal-istess donazzjoni msemmija tistipola b’mod ċar u nikkwota:

“...u l-kundizzjoni li jekk kemm-il darba xi hadd mill-komparenti konjugi Muscat jiġi fil-bżonn finanzjarjament għall-bżonnijiet tiegħu, bħal eżempju fir-rigward ta’ manteniment jew saħħa, jinbiegħ dak il-post speċifiku u r-rikavat imur għand il-parti li tkun għexet fih.”

Ir-rikorrenti interpella lill-konvenuti diversi darbi mill-bidu tas-sena elfejn u għoxrin (2020) permezz ta’ ittri legali, liema ittri legali qed jiġu hawn annessi u mmarkati kollettivament bħala **DOK. C** u anki permezz ta’ ittri uffiċjali, liema ittri uffiċjali qed jiġu hawn annessi u mmarkati kollettivament bħala **DOK. D** sabiex jinforma lill-konvenuti bi sitwazzjoni medika u finanzjarja prekarja li għaddej minnha stante li qiegħed isofri minn kundizzjoni medika li ma tippermettilux joqgħod għal aktar minn ftit minuti fuq saqajh u l-mobilita’ tiegħu naqset b’mod sinifikanti u għalhekk jeħtieġ manteniment adegwat u kull għajjnuna personali minn uliedu *qua* konvenuti kif l-istess konvenuti intrabtu li joffru l-istess għajjnuna;

Minkejja l-obbligu f’paragrafu (ċ) pagna tlieta (3) ta’ donazzjoni suċitata u l-interpellazzjonijiet imsemmija, l-istess konvenuti baqgħu inadempjenti għall-karba ta’ missierhom *qua* rikorrenti u qed jirrifjutaw li joffru l-assistenza tant meħtieġa għall-bżonnijiet tar-rikorrenti fejn jirrigwarda għajjnuna finanzjarja sabiex ir-rikorrenti donatur ikun jista` jkopri l-ispejjeż li qed jinkorri fi rigward ta’ manteniment u saħħa tiegħu;

L-aġir irresponsabbli tal-konvenuti aħwa Muscat ulied ir-rikorrenti Joseph Muscat imur kontra d-dmir u l-obbligu ta' 'l ulied u donatarji stipolat bil-liġi li jgħatu manteniment kif xieraq u ġust lid-donatur missierhom *qua* rikorrenti li qed fi bżonn urġenti;

Għalhekk r-rikorrenti donatur għandu d-dritt li jhassar u jirrexindi d-donazzjoni mogħtija lid-donatarji *qua* konvenuti permezz tal-kuntratt ta' donazzjoni datat tnejn u għoxrin (22) ta' Frar tas-sena elfejn u sittax (2016), fl-atti tan-Nutar Dottoressa Maronia Fenech hawn fuq ġia msemmi u dan minhabba ingratitudni ai termini tal-Artikolu 1787 (ċ) li jistipola s-segwenti:

“1787. Id-donazzjoni ma tistax tithassar minhabba ingratitudni, hlief f'wiehed jew iehor mill-kazijiet li ġejjin:

(ċ) Jekk, fil-kaz li d-donatur ikun fi bżonn urġenti ta' manteniment jew ta' għajjnuna personali oħra, id-donatarju jiċhadlu l-għajjnuna li mingħajr xkiel kbir għalih innifsu seta' jagħtih.”

Talab lil din il-Qorti sabiex:

1. **Tiddikjara u tiddeċiedi** għar-raġunijiet fuq esposti u dawk li ser jirriżultaw waqt trattazzjoni ta' dan ir-rikors ġuramentat, il-konvenuti aħwa Muscat ma wettqux u mhux qiegħdin iwettqu l-obbligu tagħhom ta' ulied u donatarji kif tirrikjedi l-liġi;
2. Konsegwentement **thassar, tirexxindi u tannulla** l-kuntratt ta' donazzjoni datat tnejn u għoxrin (22) ta' Frar tas-sena elfejn u sittax (2016), fl-atti tan-Nutar Dottoressa Maronia Fenech fir-rigward tal-konvenuti;
3. **Tappunta** Nutar Pubbliku sabiex jippubblika l-att relattiv ta' rexxissjoni u tinnomina kuraturi deputati sabiex jirrapreżentaw lill-eventwali kontumaċi;
4. **Tagħti** dawk il-provvedimenti relattivi u opportuni li l-istess Onorabbli Qorti jidrilha xieraq u opportuni fiċ-ċirkostanzi.

Rat ir-Risposta Ġuramentata ta' Francis Muscat, Carmel Muscat u Jonathan Muscat li permezz tagħha eccepew illi :-

1. Mhuwiex kontestat li saret donazzjoni mill-attur (li jiġi missier l-esponenti) **solidament** ma' ommhom Carmela Muscat permezz tal-kuntratt tat-22 ta' Frar 2016 fl-Atti tan-Nutar Maronia Fenech (Dok. A mar-rikors ġuramentat) kif lanqas mhu kontestat li skont l-istess kuntratt, *“il-komparenti konjuġi Muscat għandhom jingħataw dritt ta' abitazzjoni f'appartament kull wiehed matul hajjithom, bil-patt u bil-kundizzjoni li jekk kemm-il darba xi hadd mill-komparenti konjuġi Muscat jiġi fil-*

bżonn finanzjarjament għall-bżonnijiet tiegħu, bħal per eżempju fir-rigward ta' manteniment jew saħħa, jinbiegħ dak il-post speċifiku u r-rikavat imur għand dik il-parti li tkun għexet fih”;

2. Tali arrangament sar fil-kuntest ta' separazzjoni bejn l-attur u omm l-esponenti bil-għan li ż-żewġ konjuġi jkollhom dar suret in-nies fejn jabitaw wara l-firda personali tagħhom meta t-tnejn kienu f'eta' avvanzata;

3. L-esponenti żviluppaw il-proprjetà *de quo* **a spejjeż tagħhom** kif irid il-kuntratt suriferit u kemm l-attur kif ukoll omm l-esponenti, mart l-istess attur minnu legalment separata ingħataw post sabiex jabitaw fih, lest minn kollox a spejjeż tal-esponenti. L-omm ingħatat tali jedd ta' abitazzjoni fil-mezzanin isfel u l-attur fil-penthouse;

4. Ġara li bejn l-attur (jew aħjar is-sieħba tiegħu) u martu qam ċertu inkwiet u l-esponenti intervjenew biex jippaċifikaw l-affarijiet kif se jiġi ppruvat fil-mori tal-kawża iżda l-attur beda skambju ta' korrispondenza kif ġej, li konvenjentement fl-oġġerna kawża l-istess attur mhux jirreferi għaliha *in toto*:

- **Ittra tal-20 ta' Jannar 2020 (Dok. M1)**

Permezz ta' din l-ittra (li segwiet l-inċident bejn l-attur u martu) l-attur prevja li għamel riferenza għall-kuntratt ta' donazzjoni suriferit, informa lill-esponenti li hu għandu dritt jabita fil-penthouse *de quo* tul ħajtu kollha iżda huwa wkoll liberu li jdaħħal fl-istess fond lil min irid u lil min ikollu bżonn, u dan anke minħabba s-sitwazzjoni ta' saħħtu. **Fl-istess ittra huwa wissja' lill-esponenti li jekk se jkomplu jdejquh jew jivvessawh, ser jiehu l-passi kollha opportuni biex jirrevoka d-donazzjoni.**

Wara din l-ittra, bil-għan li l-esponenti jevitaw aktar inkwiet, ma avviċinawx lil missierhom;

- **Ittra tal-14 ta' Jannar 2021 (Dok. M2)**

Kważi sena wara l-ewwel ittra, l-attur, b'riferenza għall-kuntratt ta' donazzjoni suriferit, interpella lill-esponenti sabiex jgħinuh iġib *carer* bi spiża ta' €2,132 oltre salarju mensili ta' €900. **Wissihom li fin-nuqqas se jbiegħ il-penthouse *de quo*;**

- **Risposta tad-9 ta' Frar 2021 (Dok. M3)**

Permezz ta' din l-ittra l-esponenti wiegħbu għall-ittra ta' missierhom tal-14 ta' Jannar u qalu li ma kienx hemm lok li l-attur jaqbad u jbiegħ il-penthouse u jekk kien hemm hteġa ta' għajjnuna din trid titqies b'mod raġjonevoli u bonarju;

- **Ittra Uffiċjali tal-4 ta' Frar 2021 (Dok. M4)**

Minflok ma l-attur ressaq proposta għal manteniment, ippreżenta din l-ittra uffiċjali fejn tenna' dak li talab fl-ittra tal-14 ta' Jannar 2021 u talab lill-esponenti jgħinuh “finanzjarjament sabiex **japplika** għal *carer*” waqt li reġa' wissihom li fin-nuqqas se jbiegħ il-penthouse *de quo*.

Jigi rilevat li l-Gvern joffri għajnuna lill-anzjani taħt l-iskema “Carer at Home Scheme” li skont ma jingħad fil-portal uffiċjali tal-Gvern “*Through this scheme, the Government provides financial support to senior citizens who employ a carer of their choice so as to assist them in their daily needs. The Carer at Home scheme is being offered both in Malta and Gozo.*”

- **Ittra Uffiċjali Risponsiva tad-19 ta’ Frar 2021 (Dok. M5)**

Permezz ta’ din l-ittra uffiċjali l-esponenti iddifidaw lill-attur milli jagħmel dak li wissa’ li se jagħmel fir-rigward tal-penthouse de quo;

- **Ittra bla data (Dok. M6)**

Permezz ta’ din l-ittra l-attur talab lill-esponenti **jgħinu finanzjarjament minhabba l-carer** u fin-nuqqas wissihom li kien se jipproċedi ulterjorment;

- **Risposta tat-22 ta’ Novembru 2021 (Dok. M7)**

Permezz ta’ din l-ittra l-esponenti wiegħbu għall-ittra appena citata kif ġej:

Kemm-il darba hemm lok għal għajnuna da parti tal-mittenti versu missierhom, tali hteġa għandha titqies b’mod ragjonevoli u bonarju. Ċertament li millantazzjonijiet legali mhux se jgħinu. **Gjaladarba l-klijent tiegħek irid l-għajnuna sabiex ikollu carer, ninsab infurmat li l-Gvern habbar miżuri sabiex jgħin lil min għandu bżonn.** Qed tagħmel aċċenn għal dak li ċċertfika Mr Shawn Agius u nifhem li la hemm hteġa medika, l-iskema tal-Gvern tapplika wkoll għas-Sur Muscat;

- **Ittra tal-21 ta’ Diċembru 2021 (Dok. M8)**

Din l-ittra hija mmarkata mingħajr preġudizzju imma qed issir riferenza għaliha billi diġa’ ppreżenta kopja tagħha l-attur mar-rikors ġuramentat.

Permezz ta’ din l-ittra l-attur wiegħeb għall-ittra appena citata u **għall-ewwel darba talab għajnuna għall-hajja ta’ kuljum u ċjoe’ manteniment ta’ €600 fix-xahar mingħand l-esponenti u dan mingħajr ma ta ebda indikazzjoni dwar kif wasal għal tali somma;**

- **Ittra Uffiċjali tal-10 ta’ Jannar 2022 (Dok. M9)**

Bilkemm lahaq għadda l-Milied li ma ntbagħtetx ittra uffiċjali oħra fejn reġa’ talab il-ħlas ta’ manteniment. Sadanittant, **l-esponenti baqghu ma rċewew ebda indikazzjoni ta’ kif u għaliex kien meħtieġ il-manteniment u dan minkejja skambji bejn l-avukati;**

- **Ittra tas-6 ta’ Mejju 2022 (Dok. M10)**

Din l-ittra hija mmarkata mingħajr preġudizzju imma qed issir riferenza għaliha billi diġa’ ppreżenta kopja tagħha l-attur mar-rikors ġuramentat.

Permezz ta' din l-ittra l-attur reġa' wissa li kien se jbiegħ il-penthouse de quo mingħajr ma ta tagħrif dar il-manteniment li kien qed jippretendi;

- **Risposta tad-19 ta' Mejju 2022 (Dok. M11)**

Permezz ta' din l-ittra l-esponenti wiegħbu għall-ittra appena citata kif ġej:

Kif għidtlek fl-ittra tiegħi tat-22 ta' Novembru 2021, kemm-il darba hemm lok għal għajjnuna da parti tal-mittenti versu missierhom, tali htieġa għandha titqies b'mod raġjonevoli u bonarju. Wara tali ittra, inti bghatt kemm ittra registrata datata 21 ta' Diċembru 2021 fejn tlabt manteniment fis-somma ta' €600 fix-xahar kif ukoll ittra uffiċjali datata 10 ta' Jannar 2022 fejn tlabt li jithallas manteniment mingħajr ma speċifikajt ċifra. Kellna wkoll telefonata fejn kont irriferejtli li se tidderiġi lill-klijent tiegħek jipproċedi b'kawża. Ma jidhirx li pproċeda b'dan il-mod. Issa qed tippretendi li l-klijenti tiegħi jersqu sabiex jiffirmaw dokumenti biex tinbiegħ il-proprietà fuq imsemmija.

Il-pożizzjoni tal-klijenti tiegħi tibqa' dik kif imfissra preċedentement fis-sens li kemm-il darba hemm lok għal għajjnuna da parti tal-mittenti versu missierhom, tali htieġa għandha titqies b'mod raġjonevoli u bonarju. **Mhuwhiex raġjonevoli li titlob €600 u lanqas li titlob li tinbiegħ proprietà meta sal-lum ma nġiebet ebda prova la tal-htieġa ta' dan u wisq anqas tal-htigijiet u l-mezzi tal-klijent tiegħek.**

Fiċ-ċirkostanzi nissolleċitak tidderiġi lill-klijent tiegħek biex jieqaf minn tali millantazzjonijiet, jiddeżisti milli jieħu passi li jkkonċernaw jeddijiet petitorji tal-klijenti tiegħi **b'dan li kemm-il darba għandu htieġa ta' manteniment iġib provi suffiċjenti biex il-klijenti tiegħi jkunu jistghu jirregolaw rwiehhom.**

Sakemm dan isir, mhemmx lok għal aktar skambji u ħela ta' hin. **Jekk tippreferi li nikkurdaw laqgħa sabiex il-klijent tiegħek jippreżenta dak li jqis rilevanti, nitolbok tissuġġerixxi data.**

- **Ittra Uffiċjali tal-24 ta' Awwissu 2022 (Dok. M12)**

Minflok wiegħeb bil-proposti kif mitlub, permezz ta' din l-ittra l-attur reġa' għamel l-istess millantazzjonijiet u reġa' wissa li kien se jbiegħ il-penthouse de quo;

- **Risposta tal-31 ta' Awwissu 2022 (Dok. M13)**

Permezz ta' din l-ittra l-esponenti wiegħbu għall-ittra appena citata billi tennew dak li kienu qalu fl-ittra tagħhom tad-19 ta' Mejju 2022. Wara din l-ittra mhux biss ma ġiex tagħrif dwar il-manteniment iżda l-esponenti rċevew din il-kawża;

5. Mhux biss l-attur beda din il-kruċjata b'reazzjoni għal dak li seħħ fil-bidu tal-2020 meta l-esponenti intervjenew biex iżommu l-paċi bejnu u bejn ommhom, talli **QATT ma ġieb l-iċken prova tal-htigijiet tiegħu u wisq anqas ma talab li jiġi likwidat il-manteniment.** Huwa ċar li l-attur jgħix ħajja komda u, kif se jirriżulta fil-mori tal-kawża, mhuwiex fil-bżonn;

6. Jiġi rilevat li sakemm kien għaddej dan kollu, l-istess attur **ta donazzjoni lil bintu Emanuela sive Lily Meli** ta' biċċa art fil-Għargħur ta' 430m² kif ukoll *garage* bin-numru uffiċjali sittax (16) fi Triq Mattia Preti fil-Għargħur kif jirriżuta mill-kuntratt fl-Atti tan-Nutar Adriana Vella tas-6 ta' Ottubru 2020 (Dok. M14) liema *garage* kien mikri lill-esponenti versu l-kera ta' €4,000 fis-sena;

7. Jiġi rilevat li l-odjerna kawża mhijiex waħda għal manteniment imma għar-revoka ta' donazzjoni stante ingratitudni.

Tant premess, l-esponenti jeċċipixxu dan li ġej:-

1. Preliminarjament, in-nuqqas ta' integrità tal-ġudizzju billi din l-azzjoni għar-rexxiżjoni ta' kuntratt ma saretx mid-donaturi solidali kollha u fi kwalunkwe każ l-attur ma jistax imexxu waħdu għar-rexxiżjoni ta' donazzjoni;

2. Subordinatament u mingħajr preġudizzju għall-premess, illi l-azzjoni hija monka stante t-trapass tal-perjodu ta' dekadenza ta' sena skont l-Art. 1790 tal-Kap. 16 billi l-fatt li d-donatur għab kontra d-donatarju jmur lura ferm aktar minn sena;

3. Subordinatament u mingħajr preġudizzju għall-premess, illi in kwantu din il-kawża hija msejsa fuq l-Art. 1787 (ċ) tal-Kap. 16, ma jeżistux il-massimi tal-ingratitudni tant li l-esponenti qatt ma ċaħdu għajjnuna u fi kwalunkwe każ l-attur qatt ma resaq sabiex jiġi miftiehem jew likwidat il-manteniment;

4. Subordinatament u mingħajr preġudizzju għall-premess, illi l-attur mhuwiex fil-bżonn u wisq anqas fi bżonn urġenti;

5. Subordinatament u mingħajr preġudizzju għall-premess, it-talbiet attriċi huma infondati fil-fatt u fid-dritt u għandhom jiġu miċħuda bl-ispejjeż;

Rat l-atti tal-kawża.

Semgħet is-sottomissjonijiet tal-avukati difensuri tal-partijiet dwar l-ewwel żewġ eċċezzjonijiet preliminari.

Rat li l-kawża tinstab differita għallum għas-sentenza dwar l-ewwel żewġ eċċezzjonijiet.

Ikkunsidrat:

Joseph Muscat u martu Carmela Muscat, it-tnejn pensjonanti u fl-eta' ta' 68 sena, iddeċidew li jisseparaw wara 47 sena żwieġ. Kellhom erba' wlied – tliet subien u tifla. Fil-kuntratt tas-separazzjoni tal-20 ta' Novembru 2015 ftiehm li d-dar matrimonjali fil-Għargħur, kompriża fil-komunjoni tal-akkwisti, kellha tiġi ttrasferita lis-subien li kellhom *inter alia* jwaqqgħuha, jibnu blokk t'appartamenti minflokha, jagħtu lill-ġenituri d-dritt tal-abitazzjoni t'appartament kull wieħed, bil-kundizzjoni li jekk xi hadd minnhom jiġi fil-bżonn, per eżempju għal raġunijiet ta' manteniment jew ta' saħħa, jinbiegħ dak il-post speċifiku u r-rikavat imur għand dik il-parti li tkun għexet fih.¹ Dan il-ftehim twettaq permezz ta' att ta' donazzjoni tat-22 ta' Frar 2016. Is-subien waqqgħu d-dar u bnew l-appartamenti. Il-missier ingħata l-penthouse u garaxx filwaqt li l-omm ingħatat *maisonette* fl-istess blokka.²

Il-missier żviluppatlu kundizzjoni medika li ma tippermettilux joqgħod għal iktar minn ftit minuti fuq saqajh. Talab l-assistenza finanzjarja mingħand uliedu.

Permezz tar-rikors maħluf tiegħu, il-missier qiegħed jitlob lil din il-Qorti tiddikjara li wliedu s-subien ma wettqux l-obbligi tagħhom ta' ulied u donatarji kif trid il-liġi li jagħtuh manteniment xieraq u għalhekk tħassar il-kuntratt tad-donazzjoni.

Il-kawża giet imħollija għas-sentenza dwar l-ewwel żewġ eċċezzjonijiet.

¹ Para. 9(ċ) tal-kuntratt tas-separazzjoni a fol 16.

² Ara para (ċ) fil-kuntratt ta' donazzjoni a fol 9.

L-ewwel eċċezzjoni hi li l-omm ma ddaħħlitx fil-kawża u għalhekk hemm innuqqas t'integrità tal-gudizzju għaliex hija kienet ko-donatarja solidali mal-attur u fi kwalunkwe każ l-attur ma jistax imexxi waħdu għar-rexxissjoni tad-donazzjoni. L-attur qiegħed jitlob ir-rexxissjoni tad-donazzjoni kollha kemm hi u mhux għar-rigward ta' sehm. Li jfisser li qiegħed jitlob ukoll il-hall tal-parti li giet iddonata minn martu. Kjament din l-azzjoni ma jistax jagħmilha waħdu imma hemm bżonn il-partecipazzjoni ta' martu. F'dan ir-rigward, is-solidarjeta' mhix rilevanti.

Il-Qorti tinnotta li għalkemm fil-premessi tar-rikors mahluf l-attur beda billi jiċċita **l-klawżola li tiffakoltizza l-bejgħ tal-penthouse** li tagħha żamm id-dritt tal-abitazzjoni, ma strieħx fuq din il-klawżola iżda kompli billi jallega l-ingratitude u pproċeda b'mod radikali billi talab ir-rexxissjoni tal-kuntratt abbażi tal-allegata ingratitude. Għalhekk huwa mhuwiex qiegħed jistrieħ fuq l-imsemmija klawżola – f'liema każ ma jidhirx li kien ikun hemm hteġa tal-preżenza ta' martu fil-kawża, għaliex ma kinitx sejra tiġi effettwata – imma qiegħed jattakka d-donazzjoni nnifisha.

La l-attur u lanqas il-konvenuti ma talbu l-kjamat fil-kawża ta' Carmela Muscat. Madanakollu, kif ġie deċiż drabi oħra, meta l-Qorti tagħraf il-hteġa tas-sejha fil-kawża, tista' u anzi għandha tagħmel dan *ex officio* billi d-diskrezzjoni tagħha ssir dover.³ “Dan dejjem għall-iskop affermat ‘*di integrare il procedimento coll’aggiunta dell’individuo che si riconosce avere interesse nello stesso*’”.⁴ Għalhekk din il-Qorti sejra ssejjajha fil-kawża.

³ Anthony Grech v Kaptan Patrick Vella 22.04.1974 Qorti tal-Kummerċ

⁴ Carmelo Zebra Scicluna v Antonio Zebra Scicluna 21.01.1919 Qorti tal-Kummerċ, iċċitata f'Vincent Agius v Mario Borg 28.03.2002 minn din il-Qorti kif ippreseduta mill-Onor. Imħ. Philip Sciberras.

It-tieni eċċezzjoni hija waħda ta' dekadenza skont l-Art. 1790 tal-Kodiċi Ċivili.
Is-subart. (1) ta' dan il-provvediment jaqra hekk:

It-talba għat-thassir ta' donazzjoni minhabba ingratitudni ma tistax issir hlief sa żmien sena minn dakinhar tal-fatt li d-donatur iġib kontra d-donatarju, jew minn dakinhar li d-donatur seta' jsir jaf b'dak il-fatt.

Permezz tat-tielet eċċezzjoni, il-konvenuti jsostnu li “ma jeżistux il-massimi tal-ingratitudni tant li l-esponenti qatt ma ċaħdu għajnuna u fi kwalunkwe każ l-attur qatt ma resaq sabiex jiġi miftiehem jew likwidat il-manteniment”. It-tieni eċċezzjoni mhix kompatibbli mat-tielet waħda. Ma jistax ikun li l-eċċipjenti jallegaw li skadiet sena minn meta kien hemm ingratitudni u fl-istess nifs jaħilfu li ingratitudni ma kienx hemm. Huwa minnu li l-konvenuti għandhom il-privileġġ li jistgħu jressqu difiżi alternattivi, u wkoll subordinati għal xulxin, iżda ma jistgħux jagħmlu difiżi ibbażati fuq fatti kontradittorji, minnhom maħlufa. Kif wissiet l-Onorabbli Qorti tal-Appell in re: **Parnis v Cucciardi**:

Għalkemm huwa minnu li fi proċeduri bil-miktub f'materja ta' eċċezzjonijiet teżisti l-possibilita' li l-eċċipjent jissolleva eċċezzjonijiet alternattivi, kif ukoll li jagħmel dan "bla pregudizzju", b'danakollu xorta waħda jibqa' dmir tal-parti eċċipjenti li tara li f'dak li hija tkun qiegħda tasserixxi bil-gurament per via ta' eċċezzjoni ma jkunx hemm hwejjeg li huma manifestament konfliġġenti. Għalkemm ix-xjenza legali tista' twassal biex l-impostazzjoni tal-premessi u t-talbiet fl-att taċ-ċitazzjoni, kif ukoll l-eċċezzjonijiet fin-nota tal-konvenut isiru b'ċerta teknika u ħila, dan ma jfissirx li parti f'kawża għandha tithalla tbiddel impunement att proċedurali f'espjert ta' mera konvenjenza jew, aghar u aghar, fi strataġemma intiża biss biex tinnewtralizza l-azzjoni istitwita kontriha mill-parti l-oħra. Fi kliem aktar sempliċi, kull parti għandha d-dmir li tkun veritjera u lejali lejn il-Qorti u lejn il-parti avversarja fl-interess suprem tal-gustizzja.⁵

⁵ Gabriel Parnis v Joseph Cucciardi 16.04.2004 Qorti tal-Appell (S.T.O. Vincent DeGaetano, Onor. J.D. Camilleri, Onor. Joseph A. Filletti).

Anke kieku kellha l-Qorti tammetti t-tieni eċċezzjoni, xorta ma tistax tirnexxi, għaliex il-konvenuti ma stabbilewx id-data li minnha kellu jiddekorri t-terminu dekadenzjali. Il-konvenuti huma obbligati jippruvaw l-eċċezzjoni tagħhom, għax fir-rigward tagħha jitqiesu atturi.⁶ Għalhekk il-piż tal-prova tad-dekorrenza tat-terminu, inkluż għalhekk il-prova tad-data ta' meta beda jiddekorri, jaqa' fuq spallejn il-konvenuti. Verament, lanqas jistgħu jagħmlu dan, għaliex huma stess stqarru bil-gurament tagħhom li qatt ma ċaħdu t-talbiet ta' missierhom għall-manteniment.

Decide

Għal dawn il-motivi l-Qorti:

- (1) Tilqa' l-ewwel eċċezzjoni u tordna li tissejjaħ fil-kawża Carmela Muscat.
- (2) Tiċċad it-tieni eċċezzjoni.

Tordna l-prosegwiment tal-kawża fil-mertu.

Spejjeż nofs bin-nofs bejn il-partijiet.

⁶ Maria Zammit v Laurence James Cappello 19.11.1962 Qorti tal-Appell (Profs. Sir. Anthony Mamo, Onor. A.J. Montanaro Gauci, Onor. William Harding) XLVI.i.372.

Moqrija.

ONOR. IMĦALLEF
GRAZIO MERCIECA